

Yttrande

Datum
2017-06-30

Dnr
1317-13
Ert Dnr
M 108-99
Direkt
010-698 60 86

Mottagare
Umeå tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
Box 138
901 04 Umeå

Handläggare
Niklas Egriell
Avdelningen för havs- och vattenförvaltning
niklas.egriell@havochvatten.se

Fiskpassage och vattenhushållning vid Sikfors vattenkraftverk

Havs- och vattenmyndigheten har beretts tillfälle att yttra sig över aktbilaga 443 i rubricerat mål. Myndigheten lämnar här följande yttrande.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

Vad som framkommer i aktbilagan föranleder inget ändrat ställningstagande från myndighetens sida. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) bestrider fortsatt att prøvotiden avslutas.

Precis som sökanden framför omfattas inte anläggandet av anordningen för fiskens uppströmsvandring av befintligt prøvotidsvillkor, utan den frågan avslutades 2003. Befintlig kammartrappa bedöms dock varken uppfylla miljöbalkens krav på bästa möjliga teknik, eller de krav som följer av bestämmelserna om miljökvalitetsnormerna.

Frågan om vattenhushållningen, till skydd för både fisken och landskapsbilden, är däremot enligt HaV:s bedömning öppen i målet. Häri får anses inbegripet en vattenhushållning som säkerställer både en fungerande upp- och nedströmspassage för fisk, ett fungerande fiskekosystem i Sikforsen och en tappning som gör Sikforsen till en attraktiv del av landskapsbilden. Även anläggandet av anordningar för andra fiskar än smoltens nedströmsvandring får enligt HaV:s bedömning anses ha ett sådant direkt samband med den redan uppskjutna frågan att den kan bli föremål för fortsatt prövning inom ramen för pågående mål.

För det fall domstolen anser att frågan om nedströmsvandring för all fisk samt frågan om en fungerande uppströmspassage inte omfattas av befintligt prøvotidsvillkor, bör dessa frågor bli föremål för omprövning. Myndigheten har då för avsikt att inkomma med en sådan ansökan om omprövning enligt 24 kap 5 § miljöbalken. Frågan om omprövning bör i så fall handläggas gemensamt med nu aktuella prøvotidsutredning. En viktig del i underlaget för en omprövning kommer att utgöras av det förslag till en väl fungerande helhetslösning som Kammarkollegiets anlitade expert inom fiskevårdsteknik arbetar med.

Det är av stor vikt att det fastställs villkor om en ändamålsenlig helhetslösning som säkerställer en mycket väl fungerande upp- och nedströmsvandring av relevanta arter och storlekar av fisk samt full ekologisk funktionalitet i Sikforsen. Detta så att gällande miljökvalitetsnormer för vatten kan följas. Att miljöbalkens bestämmelser gällande miljökvalitetsnormerna ska tolkas direktivskonformt och i ljuset av Weserdomen har såsom tidigare nämnts bekräftats av Mark- och miljööverdomstolen i två avgöranden (se dom gällande Näckån den 15 september 2016 i mål M 6574-15 samt Värö bruk den 30 augusti 2016 i mål M 8984-15). HaV har aldrig ifrågasatt tillåtligheten av nu aktuella kraftverk. Vid ett framtida fastställande av slutliga skyddsvillkor för fiskvandring och vattenhushållning ska däremot säkerställas att verksamheten, i denna del, inte äventyrar möjligheterna att kunna följa miljökvalitetsnormerna för vatten.

HaV vill erinra om att det handlar om en av Sveriges fyra nationalälvar som genom decennier fått utstå stor miljöpåverkan från en verksamhet som inte levt upp till miljöbalkens allmänna hänsynsregler.

Sökandens konsult [borttagen uppgift enligt GDPR] framför att de utredningar och grunder som myndigheten baserar sina ståndpunkter på inte är tillräckliga. HaV anser att både den av bolaget tidigare anlitade konsulten [borttagen uppgift enligt GDPR] och Länsstyrelsen i Norrbottens läns fisksakkunnige [borttagen uppgift enligt GDPR] som för övrigt också är domstolens sakkunnige i förevarande mål, har en djup kompetens gällande upplägg av fiskvandringsundersökningar och att de undersökningar som utförts är av tillräckligt god kvalitet för att kunna återopas i förevarande mål.

HaV kan samtidigt konstatera att [borttagen uppgift enligt GDPR] inte har presenterat ett tillräckligt material och sakkunnigutredningar som styrker påståendena i aktbilagan. Exempelvis så påstår [borttagen uppgift enligt GDPR] (sid 4) att älvens reproduktionsområden är fullt besatta. HaV bifogar utdrag ur elfiskeregistret (bilaga 1) som visar att reproduktionsområdena inte är fullt besatta. Av bilagda 28 stycken resultat från elfisken i Piteälven visar endast ett på en laxtäthet över medelvärdet (40,9 laxungar per 100 m²) för den typen av laxälvar som Piteälven utgör¹. Många av elfiskena visar istället på så låga tätheter som 0,7-3 laxungar per 100 m². Detta innebär att det finns många områden i systemet där bärförmågan är långt ifrån nådd. Dessutom har [borttagen uppgift enligt GDPR] inte beaktat att konkurrens om lekområden är en av de viktiga förutsättningarna för pådrivande av naturlig selektion och en rik genetisk mångfald i bestånden som säkerställer en god resiliens.

När det gäller påståendena om MSY så vill HaV framhålla att relevansen i detta mål är liten. Måttet har sin grund i EU:s reglering av fisket² i

¹ Jfr Degerman E et al. 2016. Jämför- och referensvärden från Svenskt Elfiskeregister. SLU, Aqua reports 2016:14.

² REGULATION (EU) No 1380/2013 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 11 December 2013

Östersjön och motsvarar en nivå på fångsten av bestånden som medger en smoltproduktion av minst x % av den potentiella smoltproduktionen i älvarna. Utgångspunkten är alltså fiske utifrån befintlig smoltproduktion. Elfiskeresultatet (se bilaga 1) visar dock att fiskproduktionen i Piteälven är lägre än vad man kan förvänta sig i ett Natura 2000-område som Piteälvsystemet.

HaV vill också upprepa att vattenförvaltning och miljö kvalitetsnormerna inte bara handlar om lax utan om samtliga fiskarter som har ett vandringsbehov. Prövtiden bör därför omfatta alla fiskarters vandringsbehov upp- och nedströms och en vattenhushållning som inte bara säkerställer en god fiskvandring utan också tillgodoser de ekologiska behoven och att förutsättningar återskapas för en riklig fisk- och bottenfauna i Sikforsen. Om inte detta sker kommer miljö kvalitetsnormerna att äventyras.

Slutligen vill myndigheten framhålla att det har kommit till myndighetens kännedom att den utredning om en god helhetslösning för fiskvandring och fiskfauna som Kammarkollegiet beställt av Fiskevårdsteknik AB försenats, i första hand på grund av att kraftbolaget inte delat med sig av mätdata och annat tekniskt underlag gällande damm och kraftverk. Troligen finns en färdig utredning vintern 2017. Därför kan HaV:s förslag till tidplan i yttrandet den 12 december 2016 behöva justeras med hänsyn till den förseningen.

Beslut om detta yttrande har fattats av enhetschefen Ann Lundström efter föredragning av utredaren Niklas Egriell. I den slutliga handläggningen av ärendet har även verksjuristen Jenny Liøkel deltagit.

borttagen uppgift enligt GDPR

Ann Lundström

borttagen uppgift enligt GDPR

Niklas Egriell

Bilagor

1. Utdrag ur elfiskeregistret med beräknade tätheter av laxungar för delar av Piteälven, samt utdrag ur SLU Aqua report 2016:14.
-

Ange
vattendrag

Pite älv

Ange
lokal

7280400-1749600 Sikforsen, 7

View Report

1

of 2

Select a format

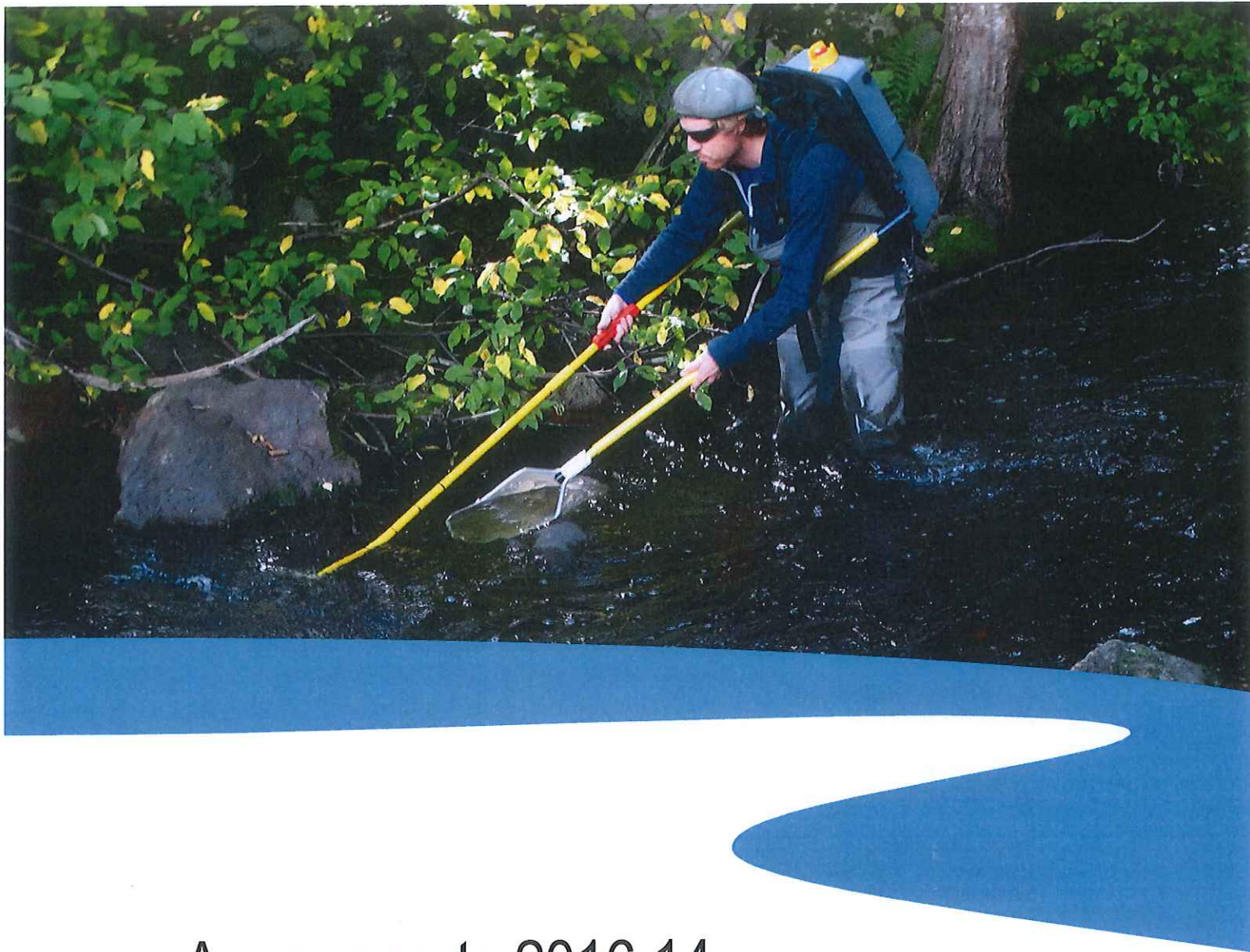
Export

Antal individer/100 m2 av lax

2017-06-27

Vattendragsnamn	Lokalnamn	Fiskeår	Täthet årsungar	Täthet äldre än årsungar	Totalt antal/ 100 m2
Pite älv	7282780- 1748560 Grenforsen	2006	0,0	2,4	2,4
		2007	0,0	1,8	1,8
		2008	8,1	2,4	10,5
		2010	1,5	3,0	4,5
		2013	9,7	13,6	23,3
		2015	10,2	7,6	17,8
		2016	13,9	14,4	28,3
	7283400- 1747800 Stryckan	2006	3,7	1,2	4,9
		2007	0,0	2,4	2,4
		2008	3,0	0,6	3,6
		2010	2,2	3,6	5,8
		2013	9,6	11,5	21,1
		2014	33,3	20,0	53,3
		2015	3,7	6,1	9,8
		2016	5,6	1,5	7,1
	7305900- 1728700 Fällforsen	2004	1,2	0,0	1,2
		2005	1,5	0,0	1,5
		2006	3,5	0,7	7,8
		2007	0,8	0,3	1,1
		2008	2,2	0,0	2,2
		2010	4,4	0,0	4,4
		2013	9,6	0,6	10,2
		2014	9,6	0,6	10,2
		2015	3,7	0,0	3,7
		2016	3,0	0,6	3,6
	7306040- 1728630 Fällforsen norra	2006	0,7	0,0	0,7
		2010	4,4	0,0	4,4
		2013	19,0	10,4	29,4

Aqua reports 2016:14

Jämför- och referensvärden från Svenskt Elfiskeregister

– Perioden 2008-2015

Erik Degerman, Berit Sers & Kristina Magnusson

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för akvatiska resurser

Jämför- och referensvärden från Svenskt Elfiskeregister

– Perioden 2008-2015

Erik Degerman, Berit Sers, Kristina Magnusson

Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för akvatiska resurser,
Sötvattenslaboratoriet, Pappersbruksallén 22, 702 15 Örebro

september 2016

Aqua reports 2016:14

ISBN: 978-91-576-9435-5 (elektronisk)

E-post till ansvarig författare:

erik.degerman@slu.se

Rapportens innehåll har granskats av:

Leonard Sandin, Institutionen för akvatiska resurser, Sveriges lantbruksuniversitet

Vid citering uppge:

Degerman, E., Sers, B. & K. Magnusson (2016). Jämför- och referensvärden från Svenskt Elfiskeregister – Perioden 2008-2015. Aqua reports 2016:14. Institutionen för akvatiska resurser, Sveriges lantbruksuniversitet, Drottningholm Lysekil Öregrund. 64 s.

Nyckelord:

Elfiske, jämför- och referensvärden, fiskförekomst, laxfisktätheter

Rapporten kan laddas ned från:

<http://epsilon.slu.se/>

Chefredaktör:

Magnus Appelberg, prefekt, institutionen för akvatiska resurser, Öregrund

Uppdragsgivare & finansiär:

Havs- och vattenmyndigheten

Framsida: Elfiske i Hedströmmen. Foto: Berit Sers.

Baksida: Elfiske i Ätran. Foto: Erik Degerman.

5 Laxvattendrag

5.1 Norrlandsälvar

Urval

Sträckor med havsvandrande fisk i Torne älv, Kalix älv, Råne älv, Pite älv, Åby älv, Byske älv, Kåge älv, Skellefte älv, Rickleån, Sävarån, Ume-Vindelälven, Öre älv, Lögde älv, Gide älv, Ljungan, Testeboån och Dalälven. Större (avrinningsområde >1 000 km²) biflöden ingår genomgående, dessutom ingår enstaka mindre biflöden i Kalixälven (Narkån, Valtiojoki, Vettasjoki och Tärendö älv) och i Pite älv (Varjisån).

Materialet redovisas fördelat på två avrinningsområdesklasser (avrinningsområdesklass <10 000 km² respektive >10 000 km²). I den större klassen >10 000 km² ingår huvudfåror i Torne älv, Muonio älv, Kalix älv, Pite älv, Skellefteälven, Vindelälven, Ljungan och Dalälven.

Jämförvärden (laxvattendrag, norrlandsälvar)

Förekomst av olika arter i % av elfisketillfällena, alla elfisketillfällen i ovanstående urval.

Andel (%) av elfisketillfällen som olika arter fångats. Vidare anges andelen elfisketillfällen då ingen art fångades samt antalet ingående elfisketillfällen.

Art	Avrinningsområdesstorlek		Art	Avrinningsområdesstorlek	
	<10 000 km ²	>10 000 km ²		<10 000 km ²	>10 000 km ²
Abborre	2,1	5,4	Mört	3,5	8,1
Benlöja	2,1	4	Nejonögon	3,2	4,7
Braxen	0,1	0	Sik	0	0,7
Bäckröding	0,2	0	Simpor	86,3	97,3
Elritsa	57,8	59,1	Spigg	0,2	1,3
Gers	0,7	1,3	Stäm	0,8	2,7
Gädda	8,8	14,1	Ål	0,1	4
Harr	34,9	5,4	Öring	62,5	45,6
Lake	23,8	49	Kräftor	1,5	0
Lax	89,9	94	Ingen fångst	0,3	0,7
			Antal värden	1364	149

Täthet (antal individer per 100 m²) av lax, öring och harr, alla elfisketillfällen i ovanstående urval. Observera att det endast är elfisketillfällen där arten fångades som är medräknade.

LAX	Lax 0+		Lax >0+		Lax totalt	
	<10 000 km ²	>10 000 km ²	<10 000 km ²	>10 000 km ²	<10 000 km ²	>10 000 km ²
Percentiler						
1 %	0	0	0	0	0,6	0,6
5 %	0	0	0	0	1,2	1,2
10 %	0	0,7	0,6	0,6	2,7	3,3
25 %	2,2	3,2	2,3	1,7	6,7	9,2
50 %	9,2	11,1	6,6	7,3	17,6	24,4
75 %	23	26,7	13,9	18,2	37,1	50,2
90 %	41,5	64,5	24,6	43,4	59,3	118,2
95 %	54,1	101,5	30,8	94,3	77,7	145,1
99 %	99,1	248	59,8	131,1	146,4	312,2
Medelvärde	16,3	24	10,1	16,9	26,4	40,9
Antal värden	1226	140	1226	140	1226	140

ÖRING	Öring 0+		Öring >0+		Öring totalt	
	<10 000 km ²	>10 000 km ²	<10 000 km ²	>10 000 km ²	<10 000 km ²	>10 000 km ²
Percentiler						
1 %	0	0	0	0	0,3	0,3
5 %	0	0	0	0	0,5	0,6
10 %	0	0	0	0	0,6	0,6
25 %	0	0	0,4	0,3	0,9	0,7
50 %	1	0,9	0,9	0,6	2,1	1,8
75 %	3,3	15,3	2,2	1,2	5,8	17,6
90 %	7,9	24,5	4,8	5,3	10,9	28,1
95 %	13,8	31	6,8	10,6	18,5	37,6
99 %	36,3		14,4		46,7	
Medelvärde	3,2	8	1,9	1,8	5	9,8
Antal värden	852	68	852	68	852	68

HARR	Harr 0+		Harr >0+		Harr totalt	
	<10 000 km ²	>10 000 km ²	<10 000 km ²	>10 000 km ²	<10 000 km ²	>10 000 km ²
Percentiler						
1 %	0	0,6	0	0	0,2	0,6
5 %	0	0,6	0	0	0,4	0,6
10 %	0	0,6	0	0	0,5	0,6
25 %	0,5	0,8	0	0	0,8	0,8
50 %	0,9	0,8	0	0	1,4	1,2
75 %	1,8	2,1	0	0	2,3	2,1
90 %	3,6		0,7		3,8	
95 %	4,8		1,3		5,3	
99 %	9,1		2,8		9,1	
Medelvärde	1,6	1,2	0,2	0,1	1,8	1,3
Antal värden	476	8	476	8	476	8